

**Oświadczenie złożone
przez senatora Antoniego Szymańskiego
na 7. posiedzeniu Senatu
w dniu 31 grudnia 2015 r.**

Oświadczenie skierowane do minister rodziny, pracy i polityki społecznej Elżbiety Rafalskiej

W związku z otrzymaniem licznych pism o treści podobnej do cytowanej poniżej uprzejmie proszę o zajęcie stanowiska w kwestiach tam poruszonych.

„Wykluczeni opiekunowie dorosłych osób niepełnosprawnych zwracają się do państwa z prośbą o zapoznanie się z ich problemem, którym jest brak realizacji wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 21 października 2014 r., sygn. akt K38/13, dotyczącego różnicowania prawa do świadczenia pielęgnacyjnego osób sprawujących opiekę nad osobą niepełnosprawną po ukończeniu przez nią wieku określonego w przepisie ze względu na moment powstania niepełnosprawności.

Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 17 ust. 1b ustawy o świadczeniach rodzinnych jest niezgodny z art. 32 ust. 1 konstytucji. Trybunał Konstytucyjny wskazał negatywne skutki wynikające ze stosowania zaskarżonego przepisu oraz nakazał uregulowanie tej sprawy bez zbędnej zwłoki. 21 października 2015 r. minął rok od ogłoszenia wyroku, a do chwili obecnej nie zostały wprowadzone rozwiązania regulujące naszą sytuację.

Domagamy się przywrócenia nam praw nabytych do świadczenia pielęgnacyjnego (zastąpionego substytutem – zasiłkiem dla opiekuna), których pozbawiła nas nowelizacja ustawy o świadczeniach rodzinnych z dnia 7 grudnia 2012 r. dokonująca podziału na: opiekunów dzieci niepełnosprawnych; opiekunów dorosłych osób niepełnosprawnych.

Nie zgadzamy się na takie podziały! Doprowadzają one do bardzo dużych różnic w kwotach. I tak świadczenie pielęgnacyjne wynosi obecnie 1200 zł bez programów dochodowych (od stycznia 2016 roku już 1300 zł), a zasiłek dla opiekuna i specjalny zasiłek opiekuńczy (te dwa świadczenia dotyczą opiekunów dorosłych osób niepełnosprawnych) wynoszą po 520 zł, przy czym drugi z nich uzależniony jest od kryterium dochodowego wynoszącego 764 zł. Nie ma naszej zgody na stosowanie dyskryminujących progów dochodowych! Domagamy się traktowania na równi z opiekunami dzieci niepełnosprawnych! Zapewnia nam to art. 32 konstytucji.

Pragniemy też zwrócić uwagę państwa na szereg nieścisłości w systemie orzecznictwa, jak i wzajemnie wykluczające się przepisy w ustawie o świadczeniach rodzinnych, co powoduje szereg kuriozalnych sytuacji.

Do osób o znacznym stopniu niepełnosprawności zalicza się osoby z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji (art. 4 ust. 1 ustawy a dnia 27 sierpnia 1997 r.). Zapis ten wyraźnie różnicuje osoby niepełnosprawne na: częściowo samodzielne mogące podjąć pracę w zakładach pracy chronionej; całkowicie niesamodzielne. Dalsza część przepisu mówi, że zarówno jedni, jak i drudzy wymagają stałej lub długotrwałej opieki i pomocy osób innych w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Trudno się z tym zgodzić, aby osoba niepełnosprawna podejmująca pracę była osobą w znacznej mierze niezdolną do samodzielnej egzystencji.

Nielogiczne są także zapisy w ustawie o świadczeniach rodzinnych.

1. Warunek uniemożliwiający pobieranie zasiłku przez córkę na niepełnosprawnego ojca, który pozostaje w związku małżeńskim, a jego żona nie legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności. Powinno nie dotyczyć osób, które ukończyły 75 lat.

2. Brak możliwości otrzymywania zasiłku na współmałżonka.

3. Brak dostępu do zasiłku dla opiekuna faktycznego niebędącego rodziną i niepodlegającego obowiązkowi alimentacyjnemu.

Kolejne postulaty to:

1. Zasiłek dla byłego opiekuna w postaci zasiłku dla bezrobotnego przez okres 12 miesięcy po ustaniu opieki z powodu śmierci podopiecznego lub innych przyczyn losowych. Powodem jest stworzenie możliwie najprzychylniejszych warunków sprzyjających możliwie szybkiemu powrotowi

na rynek pracy, co będzie rzeczą niełatwą po kilkuletniej przerwie, a bardzo trudną po kilkunastu czy kilkadziesiąt latach wykluczenia zawodowego.

2. Natychmiastowe dodatkowe wsparcie do zasiłku dla opiekuna, specjalnego zasiłku opiekuńczego oraz dla opiekunów niemieszczących się w kryterium dochodowym w postaci specjalnej pomocy rządowej w kwocie 350 zł.

3. Zasiłek przedemerytalny dla opiekunów w wieku 55+.

Wielu opiekunów dorosłych niepełnosprawnych niesamodzielnych żyje już chyba tylko i wyłącznie miłością i odpowiedzialnością za los drugiego człowieka, najbliższego sobie. Mimo najszczerzych chęci podopieczni nie są w stanie utrzymać siebie i opiekuna. Życie jest drogie, leczenie jest drogie. Wielu nie ma szans na najmniejsze nawet umilenie życia, bo trwa walka o przetrwanie. Opiekunowie pragną przywrócenia praw nabytych, pragną, by nowa grupa opiekunów była traktowana tak samo godnie, pragną minimum normalności w ciężkich warunkach choroby. To nie jest wołanie o gwiazdkę z nieba. Państwo, w którym na pierwszym miejscu jest rodzina, jest warte zaangażowania w nie. Spokojni obywatele są największą wartością państwa. Dla poprzedniej ekipy rządzącej problemy dzieci, starości i niepełnosprawności okazały się zbyt trudne do rozwiązania albo po prostu je zlekceważono. Tak jak zlekceważono wyrok Trybunału Konstytucyjnego, który orzekł, że niesprawiedliwość trzeba naprawić «bez zbędnej zwłoki». Nie widać nas, słychać tylko pojedyncze głosy. Nasze dramaty rozgrywają się w czterech ścianach. Boli nas to i mamy ogromny żal, że nie chcecie nas zobaczyć i usłyszeć. Ale będziemy o sobie przypominać, aż zechcecie pochylić się nad nami, bo robimy rzecz wielką – ofiarujemy swoim bliskim coś, czego nie można kupić za pieniądze, coś, czego nie dostaną w domu opieki: dajemy im siebie, naszą miłość i opiekę”.

Antoni Szymański